

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Leodivm Ecclesiae Cathedralis

Rausinus, Stephanus

Namvrçi, 1639

Capvt Decimvm Sextvm. De Muris & Vallis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11818

commiffa fteterat laudaffe, ftipendio in partes fuas inui-
taffe, renuentemq; dimiffiffe. Sciant Caffium Scæuam
Iulij Cæfaris militem Pompeiano bello ad Dyrrachium,
in porta folum contra plures legiones pugnaffe, effo-
fione oculi, humeri & femoris traiectione, fcuto cen-
tum & triginta ictibus perforato, Castellum, cui fuerat
præpofitus, defendiffe. Flectium virum nobilem in
Hispania arci & vrbi Conimbricæ à Sanctio Rege præ-
fectum oppugnationem & arma Alphonfi Regis exce-
piffe, coriis, pellibusque famem, fitim lotio toleraffe,
Sanctioque Toleti defuncto, aperto priùs fepulchro
clauis vrbs Conimbricenfis in manus dediffe; quafi
nec commiffæ vrbs iuramento folutus ante foret,
quàm per Clauium confignationem etiàm defuncto
factam, à quo viuente acceperat.

CAPVT DECIMVM-SEXTVM.

De Muris & Vallis.

SI Poëtis credimus, Cydippe ad Dianæ fanum pre-
catura, dum fortè imprudens collegiffet volubile
ante pedes fuos clàm iactatum ab Acontio pomum, &
puellari curiositate inſcriptum legiffet carmen, quod
nuptias captatori promittebat, nullam eſſe erroris in-
uoluntarij obligationem ſcitè perſcribit,

Conſilium, prudensque animi ſententia iurat,

Et niſi iudicij vincula nulla tenent.

Nil ego iuravi, legi iurantia verba.

K k k

Ad

Ad Cydippes exemplum circumuentus fui in Viennensi Delegatione, dum alterū Acontij malum, puncta scilicet Litis Spirensis, incautus collegi & legi, abditæ fraudis ignarus. Publicum Scabinorum documentum anni 1325. in verificationem Domini Ciuitatis, in Muros, Pontes & Fossas produxi: & ita esse credidi. Quæ res publica & priuata geritur, non ijs crederem? Illius verò documentum verba hæc sunt, Scabini Leodienses salutem & veritatis cognitionem, Nos tanquàm Scabini in actis Curiaæ asseruamus, quod Pontes, Muri, & Fossata Ciuitatis Leodiensis, illorumque locorum fructus & vsus plenè ad Ciuitatem pertinent: Possuntque Consules, Iurati & Consilium dictæ Ciuitatis in bonum publicum disponere, prout ipsis expedientiùs videbitur, citra tamen eiusmodi Pontium, murorum, & fossatorum deteriorationem, citraque præiudicium fundorum ad Ciues priuatos spectantium, & iuris ab antiquo ijs ibi competentis. De quibus quidem hærediis & fundis Ciuium, præmemorati Consules, Iurati, & Consilium nequeunt quomodocunq; disponere, nec ijs manum iniicere, præterquam in casu necessitatis. Vtuti, si necessitas ingrueret, licitè ijs in fundis inædificarentur fortalitia & propugnacula: Pontes etiam, muri & fossata dirui, defodi, & instaurari ad eiusdem Ciuitatis tuitionem possent.

Hæc sunt Syrtis, ad quas incurrens ratis, improvidè faciat naufragium. Amoueamus offendiculum. Scabinale hoc testimonium æstuantibus intestinis discordiis extortum fuit, & per arbitratorum vtriusque assumptorum laudum, seu Pacem de Floenne 1330 die prima Iulij,

Julij, vt per vim expressum, extitit circumductum & reuocatum. Præparamenta reuocationis, ipsamque reuocationem in fonte ipso edam. Anno 1326. die quinta Iunij Princeps Adolphus à Marka conuenit in binos hinc inde arbitros cum Ciuitate sua Leodiensi (Pax de Wihoingne vocitatur) vt controuersos in cedula articulos deciderent, vel concordēs, vel adhibito quinto Abbate Nicasio Remensi. In Compromisso ad præsentem quæstionem hæc est restrictio, Plenam etiam ijs Arbitris tribuimus facultatem coniunctim decernendi quod rectum & æquum videbitur præuia veritatis cognitione, quoad itinera publica, & loca communia, quorum in dicta Cedula fit mentio, Exceptis, Muris, Pontibus, & Vallis: Habebimusque firmum & constans quod per eos determinabitur. In relata autem Cedula ad eandem rem sic disertè, Quantum ad ea loca quæ Dominus Leodiensis (Princeps significatur) vocat Itinera publica, & Ciuitas loca Communia, tam intra terræ viscera, quàm in soli superficie, Exceptis Muris, Pontibus, Vallis seu Fossatis, similiter conuentum est, quod Dominus Leodiensis deputabit duos viros bonos, & Ciuitas totidem: qui quidem quatuor designati ex bono & æquo prout iisdem videbitur controuersiam vnà decident: & in casum discordiæ, Supremus sit Arbitrator Dominus Abbas titulo Sancti Nicasij Metropolitani Remensis. Arbitrorum verò in præfata Pace de Floenne 1330. denominatorum (inuenio hinc & hinc ternos) laudum in hoc puncto est talis tenoris, Item De locis quæ vocantur Itinera publica, aut loca Communia, dicimus & pronuntiamus quod omnium cen-

iuum, redituum & emolumentorum quæ Ciuitatenses in communi hodie percipiunt, & quæ deinceps Dominus Leodiensis & Ciuitas recipient bona fide, seu Itinerum, seu locorum communium, vndecunque ea emolumenta exsurgant, siue ex parte Murorum, Pontium, & Vallorum, aut alterius generis Itinerum publicorum, & communium locorum, foris & intra terram, Dominus in futurum & in perpetuum pro quiete publica per totum bannum Leodiense potietur dimidietate: Licebitque Domino & Ciuitati deputare quotannis pecuniariam Receptorem suæ dimidietatis eiusmodi censuum redituum & obuentionum; Salua per omnia proprietate, custodia, & administratione præactorum Pontium, Murorum & Fossatorum, quatenus Scabini in Legis custodia asseruant, & antiquo vsu in Ciuitate est receptum. Item dicimus & promulgamus Nullius esse valoris aut roboris instrumentum literatorium Itinera publica, & loca Communia concernens quod Ciuitatenses (vt inquit Dominus Leodiensis) inter bellicas turbas à Scabinis extorserunt. Idque citrà præiudicium iuris partium, præsentisque nostræ eo circà ordinationis. En abolitum Scabinale documentum anni 1327 quoad Pontes, Muros & Valla tanquàm per vim & armatam seditionem obtentum: neque enim alio nomine compellandum est bellum quod subditi in Principem suum mouerunt. Et vt sciamus Principem Adolphum qui disputabat de quæstione facti, an quædam loca essent itinera publica, an verò communia, noluisse adducere in dubium & disceptationem mænia, mæniumque fossas, & Pontes, à compromisso claris verbis
illa

illa exclusit. Cum enim compromissum sit redactum ad instar transactionis, & non transigatur de rebus certis & indubitatis, sed de ambiguis & ancipitibus tantum, de tribus illis reseruatim merito non fuit in arbitros condescensum. Interim Arbitri ipsi, quorum limitata erat potestas, & à tribus abstinere debebant, per quandam notissimi iuris exuberantiam, non contenti cassasse violentam eiusmodi attestationem, quæ Muros, Fossas & Pontes Ciuitatensibus addixerat, proprietatem, custodiam & administrationem eorundem, Principis esse propalarunt, iuxta acta in Archiuo Scabinali existentia, & antiquum vsum. Quod quia non nisi incidenter tetigerunt, videntur metam submissionis non transgressi. Nam secundum probabiliorem Iurisperitorum sententiam: etsi Arbitrator non possit se intromittere de non comprehensis sub compromisso, potest tamen cognoscere de cohærentibus & connexis; notanter si transitoriè, & in ordine ad id quod est submissum. In exemplum. Cum quæreretur vtrum de quibus Princeps & Ciuitas contendebant, itinera publica, an loca communia essent, Arbitri magis Arbitratores, quam Arbitros agentes, deserta, intricata forte, quæstione Itinerum & locorum communium, (sicut Dolabella mulierem ream quæ parricidium altero parricidio vltima fuerat, ad Areopagi iudices remisit, & hi in centum annos decisionem litis ob perplexitatem protraxerunt) adiudicarunt ambobus mediati locorum emolumenta, seu Itinera forent, seu Communia, siue etiam mania, Vallorum & Pontium. Pro muris namque & vallis loca vt plurimum sunt herbida, & ad animalium

pastum commoda. Et non paucorum Ponticulorum
 orae intra Pomærium herbam etiam largiter producunt.
 Vnde ne factis hinc inde promiscuis illorum fructibus
 & prouentibus largiloqui interpretes proprietatem
 etiam & curam rerum illarum in communionem infer-
 rent, prudentiæ videtur fuisse verbo vno fateri esse
 Principis. Vrbs est Principis, & Princeps est Dominus
 Urbis, vt amplè fuit priore Libro ostensum: Mænia
 igitur & muri Urbis, eiusdem sunt, quod nulla Vrbs sit
 sine muris. Ita enim Paulus, Urbis appellatio muris,
 Romæ autem continentibus ædificiis finitur, quod la-
 tius patet. Et ad eam Pauli legem Alciatus, Idem in
 Ciuitate, Castro & Oppido: Nam hæ dictiones pro-
 priè id significant, quod ambitu murorum continetur,
 nisi ex causis dicendi, aliam proferentis mentem conij-
 ceremus, vt si dispositio aliàs elusoria redderetur; quo
 casu Urbem & Ciuitatem, Castrumque & Oppidum ad
 continentia extenderemus. Quod Paulus addit Romæ
 appellationem non muris, sed continentibus tantummo-
 dò finiri ædificiis, & ad similem modum Vlpianus,
 Ædificia Romæ fieri etiam ea videri, quæ in continen-
 tibus Romæ ædificiis fiunt, non est istud proprium Ro-
 mæ, sed de singulis nominibus propriis Urbium idem
 statuitur: Quippe nomen appellatiuum Urbis, Ciuita-
 tis & Oppidi non continet ultra muros: at nomina pro-
 pria Urbium, Ciuitatum, & Oppidorum continet etiam
 continentia muris ædificia, seu Suburbia. Ideoque sub
 appellatione Leodij, Dionanti, Hoij, Trudonopolis,
 Tungrorum, suburbia etiam illarum Urbium compre-
 henduntur: quod & in cæteris Urbibus generaliter ob-
 seruan-

seruandum est, quæ suburbia habent. Verùm quid causæ esset, cur Episcopus, cuius est totus internus Urbis Leodiensis ambitus, murorum Urbem cingentium desineret esse Dominus? Diuus Hubertus primus parens & conditor huiusce Urbis eam circumdedit & circumscripsit mænibus; Notgerus Episcopus, quem non iniuriâ Secundum possumus agnoscere Conditorem, portendit muros, & quâ antiqui considerant restaurauit. Hugo de Petra Ponte sexagesimus quintus in ordine Episcopus circa annum 1203. firmissimos muros à porta Pagani vsque ad Sanctam Walburgem produxit, imposito eum in usum super introitu pedagio; & ex triente insignis nemoris de Glano nuncupati, aut inchoatos muros perfecit, aut absolutos turribus exornauit. Episcopalis enim erat silua: & eapropter duos alios precij trientes æqualiter mensæ suæ Episcopali, & Fabricæ ædis sacræ Diui Lamberti Patroni attribuit. Non penitendus enim uerò Antistes, qui oblatum Remensem Episcopatum sequutus Simonis conuersi Alnensis Sancti viri (vt ait Chronicon) consilium, repulit, Leodini possessionem anteferens; Comitatum de Muha ab Alberto Comite quinquaginta marcarum millibus cõemptum Ecclesiæ vniuit; Oppidum Trudonense in permutationem curtium de Berthehem & de Maderiis aliorumque reddituum in Metensi territorio ad Leodiensem Ecclesiam pertinentium, cum adiectione bis mille librarum, ab Ecclesia Metensi, cui Sanctus Trudo illud contulerat, comparauit; & decedens testamento triginta duo millia marcarum, partim in restitutionem iniustè ablatorum, si vlla fuissent, partim in pauperes distri-

distribuenda reliquit. Erardus à Marka anno 1508. binis turribus marmoreis à fundamentis excitatis Ciuitatem moeniaque muniuit: quarum vna portas. SS. Martini & Margaretæ à latebris quas adiacentes montes & valles faciunt, protegit: altera portam Sanctæ Walburgis in patulo ex parte Hasbaniaë expositam tuetur.

De Fossis & Vallis, quæ de muris ratio. Vallo isthic & fossa indistinctè vtor, quia à muris distinguo. Alioquin propriè loquendo sunt distincta: & Vallum est species argillacei muri ex cespite & sudibus compositi: & in plerisque fortalitijs Vallum est pro mænibus. Imitatione castrorum Romanorum, à quibus multi subiecti populi didicere villas communire, & fossis murisque coronare. Metatis castris, & fixis tentoriis ad ducentos pedes quaquauersùs designabant Vallo locum; Exteriùs præducebatur fossa nouem pedes profunda, & lata duodecim: quamuis pro ratione necessitatis aut periculi altior latioruè nonnunquàm fieret. Vallum velut quidam murus, erat agger è terra stipitibus aggestus ad labrum interius fossæ. Qui stipites & sudes propriè valli appellabantur, & hinc Vallum quod ex vtrisque compositū. Cuius aggeris supra terram altitudo, trium, quatuor pedum, & aliquando pro crescente discriminis apparentia duplicabatur, triplicabaturque. Si itaque muri sunt Principis, fossæ quæ ante muros præductæ, & quasi illorum pars sunt, nequeunt esse alterius quàm Principis. Vel enim fossata Urbis sunt locus in quo sulcus ducitur, cis quem intrinsecùs mænia eriguntur, vel in ipso sulci ducti loco mænia consistunt. Adeò vt omni euentu eiusdem sint cum mænibus naturæ, & intrin-

intrinsecum Pomarij initium. Quod Pomœrium quasi Postmoœnium dictum, licet aliqua eius pars ante moœnia versus Urbem foret. Estque circa murum locus, quem in condendis vrbibus quondam Hetrusci (à quibus prisca Romani potissima sacra & religiones acceperunt) quàm murum ducturi erant, certis circa terminis inauguratione consecrabant, vt neque interiore parte ædificia mœnibus continuarentur, quæ postea vulgò fuere coniuncta, & extrinsecus puri aliquid ab humano cultu pateret soli: hoc spacium quod neque habitari, neque arari fas erat Pomœrium fuit appellatum: & antiquitus cis & trans murum erat: inque Urbis incremento semper quantum moœnia processura erant, tantum termini hi consecrati proferebantur.

Urbem quamque cingi muris, & sine muris Urbem non esse, dicentem me mirabitur forsitan qui legerit Spartam nullis moœnibus fuisse circumcinctam, nullam interim Græcarum Urbium inferiorem. Sic est, fuit quondam Sparta sine muro, melius octingentos penè per annos tenacissimis bonæ disciplinæ neruis, & Lycurgi instituto firmata, quàm si altera Semiramis muros bitumine interlitos circum struxisset. Cuius bituminis ea fertur esse vis, vt lateribus aut exiguis lapidibus interlitum, saxo, aut quouis ferro muros solidiores & firmiores faciat. Qua de causa Traianus Ægyptum forte peragrans, ab itinere deflexit vt lacum huiusce bituminis, ex quo muri Babilonij ædificati fuerant, inspiceret. Tyranni postea, quibus tutissima non satisfuta sunt, locis patentibus, planisque murum Sparta obiecerunt, altiora & difficiliora aditu loca, stationi-

bus armatorum pro munimento, vt ante, tutantes.
 Quam T. Quintius Flaminius (Nabis tunc tyrannus
 eam occupauerat) corona agressus expugnauit. Ac pau-
 lo post cum in Achæorum venisset potestatem, Lace-
 dæmonij iussi muros diruere, Lycurgi; léges, ac mores
 abrogare, incunctanter & perlubenter muros, tanquàm
 minimè necessarios fuere demoliti, ægrè à Lycurgi in-
 stitutis auulsi. Quod arbitrarentur septa & latibula Vr-
 bium parum decora aut conuenientia viris fortibus. Vt
 haut mirum sit si Spartanorum quondàm vnus hospiti
 suæ Patriæ muros altos, lato; ostendenti responderit,
 Si mulieribus istos comparastis, rectè; si viris, turpiter.
 Generosos Laconum spiritus animaret redditum Athe-
 niensibus aduentante Xerxe oraculum Delphicum, sa-
 lutem non à mœnibus, sed à lignis petendam: quo mu-
 raliū ambituum necessitas, si non vtilitas extenua-
 tur. Cuius Themistocles egregius interpret, Oppida
 deferenda, & classe nauali certandum ratus, relicto
 continente, Pelago Græciam commisit, & seruauit.
 Sparta multis meretur nominibus à communi regula
 solui, quia supra omnes regulas excelluit. Ei nomen
 Urbis denegari quamdiu sine muris fuit, ægrè admit-
 tam. In qua condenda & auspicioꝝ imploratio, & so-
 lemnia tunc condendis Oppidis solita euenerunt. Præ-
 termœnia nihil defuit, ducto in circuitum sulco, futuræ
 Ciuitatis amplitudini. Rectiùs enim Ciuitas, quàm Vrbs
 appellanda, à ciuib; intra illum ambitum commoran-
 tibus. At priusquàm, alio quam Remus vultu & voto,
 muros transiliam, quæro quid portenti sit, Leodiensem
 Urbem Principis esse, & Leodienses subditos velle
 mœnia

mœnia vindicare ! Omitto illa, non minùs quàm Vr-
 bem, esse in solo Principis, à Principibus ædificata &
 post ruinam restaurata, neque subditis permiffum mu-
 ros ducere, Urbemue condere, sed supremi Principis
 opus, aut cui is concesserit: quo terrarum loco fer-
 retur diuisio proprietatis inter Dominum & vasallos, vt
 ille Oppidi, hi murorum & vallorum essent Domini.
 Herus domus est herus atrij, parietum, & tectorum.
 Muri ad Urbis salutem ordinantur, non Vrbs ad Muro-
 rum tutelam: quos si alius occupet, Urbem occupatam
 scias. Frustra anferes in Capitolio ascensores clamore
 prodituri afferuentur, Garamantus Rex ducentis cani-
 bus aduersus insidias stipatus incesserit, peruigiles cu-
 stodiendis Hesperidum hortis Dracones deputentur, si
 fenestræ & ostia vndequaue pateant; mœnia, inquam,
 alterius sint quàm Principis. Vereor vt molliùs leuio-
 reque pulsu viderer antememoratum Scabinale instru-
 mentum tetigisse si tam compendiosè illud pertran-
 suissem. Non nemo enim cui parùm perspecta sint tu-
 multuantis populi ingenia suspicari posset assumptos
 postea arbitros gratiæ forsitan Principis plus tribuisse
 quàm æquitati, & Scabinorum testimonium contra-
 stare, quod etsi in arbitrari sententia dicatur fuisse vi
 extortum, non tam assertiuè, quàm enuntiatiuè, tan-
 quam pro parte Principis allegatum, proferatur: mili-
 tetque in aduersum iuris præsumptio, quæ vim, deli-
 ctumque omne excludit, nisi probetur. Hæsitacionem
 historia, fida temporum & veritatis custos amolietur.
 Scabinorum illa attestatio, quæ Assaultuum aut Cona-
 tuum Litera vernaculè inscribitur, datam habet mensis

Septembris, & diei Martis post Natiuitatem Deiparæ Virginis, anni autem 1327. secundum plures manuscriptos, & iuxta alios 1325. Posterior data probabilior; sed vtravis sit, vtrumque tempus violentiæ opportunum, & plenum, seditionibus flagrans intestinis. Rem ex Hochemio verbis meis reddam. Anno 1324. lingua factiosis, sublesta fide hominibus de tepore iustitiæ conquerentibus, facile consensit Adolphus vt viri viginti, è Capitulo partim, equestri ordine, & Popularem numero legerentur, qui media bono publico profutura suggererent. Qui velut in velabro olearij inuicem ad eneruandam Principis auctoritatem concordēs, exhibuerunt in Capitulo syngrapham multiplicium articulorum, ad speciem plausibilem, & quodam æquitatis apparentis fūco delibutorum, inter cætera continentem; quod tota Patria deputaret sex viros laicos futuros iudices inter Episcopum, & Episcopi subditos, coram quibus querelam deponeret quisquis se ab antistite læsum existimaret; tenereturque Princeps stare Senorum istorum decreto. Non pauci Capitularium corticem arboris, non medullam introsipientes, videbantur pedibus ituri in eandem sententiam. Rogatur, premiturque Princeps subscribere, & sigilli impressione propositam scripturam roborare. Ingenio, æquè ac manu promptus, fraudem apertam odoratus pernegat: hinc motus, tumultus, bella, horrida bella. Leodienses palàm ire obuiam iurisdictioni Principis, Itinera publica in suos vsus conuertere, Villico inhibere, ne quem criminofum intra Urbem apprehēdat, sollicitatis etiam, at frustra, in partes suas Hoyensibus. Offensus iure merito

merito Princeps, Curiam sui Officialis cum cæteris Archidiaconorum Curiis in Oppidum Hoyense transtulit, Leodiensemque Ciuitatem Ecclesiastico supposituit interdicto. Valuitque apud Clerum Leodij adhuc existentem (qui Hoium postea migravit) religio, non obstante sæcularium ab inceptis non desistentium, sigillationemque antedicti scripti vrgentium, reclamatione. Nouum quin etiam facinus ausi, post cruentum duellum postridie Diui Bartholomæi anno 1325 familiarum de Warfusee & de Waroux contra domum de Awans & adhærentes pugnatum pendentibus induciis & treugis, in proprij Principis contemptum & iniuriam tueri noxios; etsi notoria Patriæ lege bellatores vtrunque, victi victoresque præter cinguli exauthorationem, hoc ipso capitis pœnam incurrissent. Toto sexennio Princeps pedem non intulit Vrbi, subditorum in dies rebellionem crescente, ad annos vndecim multo sanguine protracta. Ut non nihil ea de re superius attigi, vbi specialem crebrarum rebellionum sermonem institui. Iustam fuisse Adolphi iram non tantum Philippus Galliarum Rex, ad quem immorigeri per literas & oratores recurrerant, vicinique Principes censuerunt, sed ipsemet Dei vices gerens Supremus Pontifex; qui secessionem Cleri vtriusque (Primarius Secundarium aliquanto tempore in ea præcessit) probauit, legitima Hoij facere Capitula declarauit, & Canonico Romam profecto militaria Principis gesta enarranti respondit, id Episcopo licere pro afferendis Ecclesiæ suæ iuribus. Vtroque ergo anno 1325 & 1327 vis mensura iuris fuit: quâ vi durante extortum & violentum existimandum est quicquid

à Scabinis in fauorem popularium, & Ecclesiæ Principisque detrimentum exiuit. Mirarer (indignor maxime) tam fracto tunc temporis fuisse homines animo, qui vt popello placerent, aut mortem comminatum effugerent has composuere fabulas: nisi nuperrima obuersarentur oculis, decuplo deteriora. Aliter Papinianus, in causa longè dispare, quem illos imitari oportuisset, dum eiusdem sequuntur doctrinam: qui occiso per Bassianum Imperatorem Geta iussus in Senatu, & apud populum facinus diluere, imperterritus respondit, Non tam facile parricidium excusari posse, quàm fieri; maluitque ceruicem subdere securi, quàm vitæ sanctitatem probrosa oratione polluere.

CAPVT DECIMVM-SEPTIMVM.

De Pontibus & Itineribus.

IN Compromisso & Arbitramento Pontes à Muris & Fossatis non seiunguntur, quod æquè ad Principalem pertineant iurisdictionem. Flumina enim inter Regalia numerantur, & illius est fluios Pontibus sternere, cuius sunt fluuij. Vnde responsum emanauit Scauolæ, Quæsitum est an is qui in vtraq; ripa fluminis publici domos habet Pontem priuati iuris facere posset? Respondi non posse. Quod de fluminibus publicis intelligendum venit. Nam flumen priuatum nihil differt à cæteris locis priuatis. In flumina Publica iurisdictionem, & de ijs disponendi facultatem Imperator sibi reseruauit, ideoque
Prin-